

Ed.

173. Frumvarp til laga

[85. mál]

um mannanöfn.

(Eftir 2. umr. í Ed.)

1. gr.

Hverju barni skal gefa eiginnafn, eitt eða tvö.

Þeir, sem fara með foreldravald yfir barni, hafa bæði rétt og skyldu til að gefa því eiginnafn, eftir því sem greinir í lögum þessum.

2. gr.

Eiginnafn skal vera íslenskt og rétt að lögum íslenzkrar tungu. Það má hvorki vera hneykslanlegt né klaufalegt né með öðrum hætti þannig að gerð eða merkingu, að til ama verði þeim, sem ber það.

Ekki má gefa kvenmanni karlmannsnafn né karlmanni kvenmannsnafn.

Eiginnafn má ekki vera þannig lagað, að kennt sé til nafns annars manns, hvort heldur nafnið er haft í eignarfalli eingöngu eða í eignarfalli að viðbættum orðunum son eða dóttir.

Ekki má gera löglegt ættarnafn að eiginnafni. Þetta tekur þó ekki til ættarnafna, sem í eðli sínu eru eiginnöfn og venja hefur verið að nota þannig.

3. gr.

Mannanafnanefnd (sbr. 21. gr.) semur skrá um þau eiginnöfn, sem við þykir eiga, að borin séu hér á landi. Dómsmálaráðuneytið gefur skrá þessa út og sendir hana öllum prestum landsins og öðrum, er kirkjubækur halda, enda skal hún fylgja kirkjubókunum. Skráin skal endursamin og gefin út ekki sjaldnar en á 10 ára fresti.

Heimilt er að gefa barni nafn, þó að það hafi ekki verið tekið í áður nefnda skrá, ef nafnið fer ekki í bága við ákvæði 2. gr.

4. gr.

Þegar fyrirhugað er að gefa barni nafn í skírn, sem prestur þjóðkirkjunnar eða forstöðumaður löggilts trúfélags á að framkvæma, skal sá, er nafn gefur, skýra presti eða forstöðumanni trúfélags, um leið og hann er beðinn skírnar, frá eiginnafni því eða eiginnöfnum, sem barn á að hljóta. Skal það gert innan 6 mánaða frá fæðingu barns, og skírn framkvæmd eigi síðar en innan 14 daga frá þeim tíma.

Nafngjöf barns, sem á ekki að skíra eða skírt hefur verið af öðrum en þeim, sem í 1. málsgrein getur, skal tilkynna sóknarpresti innan 6 mánaða frá fæðingu þess.

Nú hefur barn verið skírt skemmri skírn, og má þá í nýrri skírn eða með tilkynningu til sóknarprests, samkvæmt því sem segir í 1. og 2. málsgrein, gefa barni nýtt nafn í stað þess, sem því var áður gefið, eða annað nafn til viðbótar áður gefnu einkanafni.

5. gr.

Nú telur sá, sem tekur við tilkynningu um nafngjöf samkvæmt 4. gr., að hún samrýmist ekki ákvæðum 2. gr., og skal hann þá reyna að koma því til leiðar, að nafni sé breytt í rétt horf eða nýtt nafn valið. Ef það tekst ekki, skal hann þegar í stað skjóta ágreiningi um nafngjöfina til mannanafnanefndar.

Mannanafnanefnd kveður upp fullnaðarúrskurð um, hvort nafn skuli leyft eða um nafngjöf synjað. Ef felldur er synjunarúrskurður, skal handhafi foreldravalds velja barni nýtt nafn eða nöfn. Um skírn eða tilkynningu fer síðan svo, sem í 4. gr. segir. Ef liðnir eru frestir samkvæmt þeirri grein, skal nafngjöf fara fram án nokkurs óþarfs dráttar.

6. gr.

Nú hefur maður hlotið eiginnafn, sem óheimilt er að gefa barni samkvæmt 2. gr., og getur hann þá fengið leyfi dómsmálaráðuneytisins til að breyta nafni, eftir að leitað hefur verið álits mannanafnanefndar. Ráðuneytinu er og heimilt að leyfa manni nafnbreytingu, ef það telur nafn hans af einhverjum sérstökum ástæðum vera honum til бага.

Ef barn er ættleitt, eftir að því var nafn gefið, má í ættleiðingarbréfi gefa því nýtt eiginnafn í stað hins fyrra eða til viðbótar nafni, sem það hefur áður hlotið.

Ráðuneytið sendir sóknarpresti, þar sem nafn aðila var upphaflega skráð, tilkynningu um nafnbreytingu, og skal hennar getið í kirkjubók.

7. gr.

Hver maður, sem hefur ekki löglegt ættarnafn, skal kenna sig til föður síns, þannig að á eftir eiginnafrni eða eiginnöfnum komi nafn föður í eignarfalli að viðbættu orðinu *son*, ef karlmaður er, en *dóttir*, ef kvenmaður er. Útlend kona, sem gift er Íslendingi, er ekki hefur ættarnafn, má þó kenna sig til föður eiginmannsins á sama hátt og hann. Ekki tekur þetta þó til niðja þeirra.

8. gr.

Ófeðrað barn, sem hefur ekki fengið sérstakt ættarnafn, skal kenna sig til móðurföður síns, eftir því sem í 7. gr. segir, eða hafa ættarnafn móður sinnar, ef til er, sbr. þó 3. mgr. 15. gr.

9. gr.

Þegar kjörbarn er ættleitt af hjónum eða karlmanni eingöngu, má ákveða í ættleiðingarbréfi, að það sé kennt til kjörföður með sama hætti og í 7. gr. segir.

Ef barn er ættleitt af konu eingöngu má ákveða í ættleiðingarbréfi, að það kenni sig til föður hennar.

10. gr.

Lögleg ættarnöfn, sem íslenzkir ríkisborgarar bera nú, mega haldast.

Eftir að lög þessi öðlast gildi, er óheimilt að taka upp nýtt ættarnafn hér á landi, nema dómsmálaráðuneytið hafi veitt leyfi til þess, enda hafi mannanafnanefnd samþykkt ættarnafnið.

11. gr.

Ættarnöfn skulu vera íslenzk og rétt að lögum íslenzkrar tungu.

Ekki er heimilt að taka upp ættarnafn, sem annar maður hefur áður öðlzt rétt til að bera eða er svo líkt því nafni, að villu geti valdið.

Ekki má gera eiginnafn, sem tíðkað er í landinu, að ættarnafni og eigi heldur nöfn, sem enda á orðinu *son*.

12. gr.

Sá, sem æskir upptöku ættarnafns, skal sjálfur senda dómsmálaráðuneytinu umsókn sína, ef hann er 16 ára eða eldri.

Veita má barni, sem yngra er en 16 ára, leyfi til upptöku ættarnafns, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, samkvæmt umsókn þess manns, er fer með foreldra- vald yfir því.

Ættmenn geta í sameiningu sótt um sameiginlegt ættarnafn.

Dómsmálaráðuneytið ákveður, hver gögn skuli fylgja umsóknum um upptöku ættarnafna.

13. gr.

Nú ber maður löglegt ættarnafn, og hafa þá niðjar hans í beinan karllegg rétt til að nota nafnið. Sama gildir um kjörbörn, ef svo er ákveðið í ættleiðingarbréfi.

14. gr.

Eiginkonu er heimilt að bera ættarnafn eiginmanns síns, meðan hjónabandið stendur og eftir að því lýkur við dauða hans.

Nú er hjónaband ógilt með dómi, og má konan þá bera áfram ættarnafn mannsins, nema henni hafi verið kunn ógildingarástæðan, þegar hjónavígsla fór fram.

Kona, sem skilin er að lögum við eiginmann sinn, má bera ættarnafn hans áfram, nema hún eigi aðallega sök á skilnaðinum og eiginmaðurinn hafi krafizt þess, er skilnaður var gerður, að ákveðið væri í skilnaðarbréfi eða dómi, að hún mætti ekki kenna sig við hann.

Nú ber kona ættarnafn eiginmanns, eftir að hjónabandi er lokið, og fellur þá niður réttur hennar til að bera nafnið, ef hún gengur í hjónaband að nýju.

15. gr.

Veita má kjörbarni ógiftrar konu í ættleiðingarbréfi rétt til að bera ættarnafn hennar.

Ófeðrað barn hefur rétt til að bera ættarnafn móður sinnar, ef það hefur ekki hlotið sjálfstætt ættarnafn.

Þegar kona ber ættarnafn eiginmanns síns, eftir að hjónabandi er lokið, sbr. 14. gr., er ófeðruðum börnum hennar og kjörbörnum, er hún tekur eftir það, þó óheimilt að bera það ættarnafn.

16. gr.

Veita má manni leyfi til ættarnafns, sem aðrir bera löglega, ef allir þeir, sem rétt eiga til nafnsins, samþykkja það.

17. gr.

Ekki er manni skylt að bera ættarnafn, þó að hann hafi rétt til þess. Í stað þess að nota ættarnafn er mönnum jafnan heimilt að kenna sig svo sem segir í 7.—9. gr.

Þegar kona gengur í hjónaband, er henni heimilt að nefna sig áfram ættarnafni því, sem hún hafði áður, enda hafi hún ekki hlotið það frá eiginmanni, sem hún var fyrr gefin, sbr. 14. gr.

Nú hefur kona tekið ættarnafn manns síns, og er henni þá frjálst að taka upp að nýju upprunalegt ættarnafn sitt, þegar hjónabandi er lokið. Í öðrum tilfellum er manni ekki heimilt, nema samþykki dómsmálaráðuneytisins komi til, að taka upp aftur ættarnafn, sem hann hefur eitt sinn fellt niður.

Þegar nafnbreyting verður með þeim hætti, að maður tekur að nefna sig ættarnafni, sem hann á rétt á, en hefur ekki borið að undanfögnu, eða maður fellir niður ættarnafn, sem hann hefur borið, og kennir sig svo sem í 1. eða 3. mgr. segir, skal hann tilkynna dómsmálaráðuneytinu nafnbreytinguna þegar í stað. Þessi tilkynningarskylda nær þó ekki til konu, sem tekur við giftingu ættarnafn eiginmanns, né til barna, yngri en 16 ára, sem taka ættarnafn föður, um leið og hann hefur fengið leyfi til ættarnafns.

18. gr.

Nú er manni veittur íslenzkur ríkisborgaréttur með lögum, og skal hann þá, ef ekki er öðruvísi ákveðið í lögum, annaðhvort kenna sig svo sem mælt er í 7.—9. gr. eða afla sér leyfis til upptöku ættarnafns í samræmi við ákvæði laga þessara.

19. gr.

Heimilt er dómsmálaráðuneytinu að veita manni, þegar sérstaklega stendur á, leyfi til að taka upp nýtt ættarnafn í samræmi við ákvæði laga þessara í stað ættarnafns, sem hann hefur áður borið.

20. gr.

Menn skulu rita nafn sitt, eiginnafn (eiginnöfn) og föðurnafn eða ættarnafn, með sama hætti alla ævi, nema lögleg nafnbreyting eigi sér stað. Með sama hætti skal rita nöfn manna á opinber gögn.

21. gr.

Dómsmálaráðuneytið skipar nefnd þriggja manna, sem bera skal heitið mannanafnanefnd. Í nefndinni skulu eiga sæti tveir kennarar heimspekideildar og einn kennari í lögfræði við Háskóla Íslands.

Mannanafnanefnd hefur með höndum störf þau, sem henni eru ákveðin í lögum þessum, og er að öðru leyti til aðstoðar dómsmálaráðuneytinu við framkvæmd laganna, eftir því sem það kann að óska.

22. gr.

Dómsmálaráðuneytið skal tilkynna Hagstofu Íslands nafnbreytingar, er verða eftir lögum þessum.

23. gr.

Dómsmálaráðuneytið setur reglugerð, er kveður nánar á um framkvæmd laga þessara.

24. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, allt að kr. 10000.00.

25. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um mannanöfn, nr. 54 frá 27. júní 1925, 10. gr. laga um utanþjóðkirkjumenn, nr. 4 frá 19. febrúar 1886, og 48. og 81. gr. laga um stofnun og slit hjúskapar, nr. 39 frá 27. júní 1921.

26. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Dómsmálaráðuneytinu er ekki heimilt að veita leyfi til upptöku nýrra ættarnafna, fyrr en 8 mánuðir eru liðnir frá gildistöku laganna. Ef fleiri menn en einn hafa á þeim tíma sótt um leyfi til upptöku sama nafns, skal sá ganga fyrir, ef nafn er leyft, sem sannar fyrir ráðuneytinu, að hann hafi áður notað nafnið sem ættarnafn, þó að það hafi ekki verið lögfest.